

EUROPEJSKI TRYBUNAŁ PRAW CZŁOWIEKA

CZWARTA SEKCJA

SPRAWA WIATRZYK p. POLSCE

(Skarga nr 52074/99)

WYROK

STRASBOURG

26 października 2004 r.

Wyrok ten stanie się prawomocny zgodnie z warunkami określonymi przez artykuł 44 § 2 Konwencji. Wyrok ten podlega korekcie wydawniczej przed jego opublikowaniem w ostatecznej wersji.

W sprawie Wiatrzyk p. Polsce,

Europejski Trybunał Praw Człowieka (Czwarta Sekcja) zasiadając jako Izba składająca się z następujących sędziów:

Sir Nicolas BRATZA, *Przewodniczący*,

Pan M. PELLONPÄÄ,

Pani V. STRÁŽNICKÁ,

Pan S. PAVLOVSKI,

Pan L. GARLICKI,

Pani E. FURA-SANDSTRÖM,

Pan D. SPIELMANN, *sędziowie*,

oraz Pana M. O'BOYLE, *Kanclerz Sekcji*,

Obradując na posiedzeniu zamkniętym w dniu 5 października 2002 r.,

Wydaje następujący wyrok, który został przyjęty w tym dniu:

POSTĘPOWANIE

1. Sprawa wywodzi się ze skargi (nr 52074/99) wyniesionej w dniu 28 kwietnia 1999 r. przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka („Trybunał”) na podstawie artykułu 34 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności („Konwencja”) przez obywatela polskiego Stefana Wiatrzyka („skarżący”).

2. Polski Rząd („Rząd”) reprezentowany był przez swoich pełnomocników, pana Krzysztofa Drzewickiego, a następnie panią Sylwię Jacewską z Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

3. Skarżący zarzucał, że postępowanie z zakresu prawa pracy w jego sprawie przekroczyło „rozsądny czas” w rozumieniu artykułu 6 § 1 Konwencji.

4. Skarga została przydzielona Czwartej Sekcji Trybunału (artykuł 52 § 1 Regulaminu Trybunału). Wewnątrz tej Sekcji ustanowiono Izbę (artykuł 27 § 1 Konwencji), która miała zająć się sprawą zgodnie z artykułem 26 § 1 Regulaminu Trybunału.

5. Decyzją z dnia 8 lipca 2003 r. Trybunał uznał skargę za dopuszczalną.

6. Skarżący i Rząd przedstawili obserwacje w zakresie meritum skargi (artykuł 59 § 1).

7. Dnia 1 listopada 2001 r. Trybunał zmienił skład swoich sekcji (artykuł 25 § 1). Niniejsza sprawa została przydzielona do nowo utworzonej Sekcji Czwartej (artykuł 52 § 1).

FAKTY

I. OKOLICZNOŚCI SPRAWY

8. Skarżący urodził się w 1950 r. i mieszka obecnie w Miedźnie, w Polsce.

9. W październiku 1991 r. skarżący został zwolniony z pracy.

10. Dnia 21 października 1991 r. złożył do Sądu Rejonowego w Częstochowie pozew o przywrócenie go do pracy i przyznanie odszkodowania.

11. Dnia 18 maja 1992 r. sąd zawiesił postępowanie do czasu zakończenia postępowania karnego prowadzonego przeciwko skarżącemu, uznając, że orzeczenie sądu w tym postępowaniu może mieć wpływ na wynik sporu w zakresie zatrudnienia.

12. Dnia 31 lipca 1992 r. sąd karny wydał wyrok. Dnia 27 listopada 1992r. sąd drugiej instancji uchylił go i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania.

13. Dnia 22 maja 1995 r. sąd rejonowy umorzył postępowanie z zakresu prawa pracy, ponieważ upłynęły trzy lata od momentu zawieszenia.

14. Dnia 25 lipca 1995 r. sąd uwzględnił odwołanie skarżącego i uchylił to postanowienie.

15. Dnia 3 listopada 1995 r. sąd karny umorzył postępowanie przeciwko skarżącemu, uznając że dokonana przez niego kradzież dwóch opakowań kleju stanowi przestępstwo małej wagi. Dnia 2 lutego 1996 r. sąd drugiej instancji uniewinnił skarżącego.

16. Dnia 15 maja 1996 r. Sąd Rejonowy w Częstochowie wydał wyrok w odniesieniu do części roszczenia skarżącego. Przywrócił skarżącego do pracy. Dnia 6 sierpnia 1996 r. sąd drugiej instancji oddalił odwołanie jego pracodawcy od tego wyroku.

17. Dnia 4 marca 1997 r. Sąd Rejonowy w Częstochowie zarządził sporządzenie opinii biegłego dotyczącej wyceny utraconych przez skarżącego zarobków. Opinia została przedłożona 26 sierpnia 1997 r. We wrześniu 1997 r. sąd zarządził sporządzenie opinii uzupełniającej.

18. Na rozprawie w dniu 14 stycznia 1998 r. sąd zwrócił się o przygotowanie kolejnej opinii uzupełniającej. Została ona przedłożona 16 czerwca 1998 r.

19. Sąd przeprowadził rozprawę 5 lutego 1999 r. Następnie, strony przedstawiły stanowiska co do wysokości odszkodowania dla skarżącego.

20. Dnia 15 lutego 2000 r. sąd przeprowadził rozprawę. Dnia 20 kwietnia zarządził sporządzenie uzupełniającej opinii biegłego.

21. Dnia 26 września i 14 listopada 2000 sąd przeprowadził rozprawy. Na drugiej z rozpraw sąd nie uwzględnił wniosku skarżącego o wydanie zarządzenia tymczasowego.

22. Dnia 28 grudnia 2000 r. sąd wydał wyrok. Przyznał skarżącemu odszkodowanie za utracone zarobki. Obie strony odwołały się.

23. Dnia 16 maja 2001 r. Sąd Okręgowy w Częstochowie przeprowadził rozprawę.

24. Dnia 31 maja 2001 r. sąd nie uwzględnił wniosku adwokata skarżącego o wyłączenie sędziego. Sąd nałożył na adwokata grzywnę za złożenie wniosku w złej wierze.

25. Dnia 13 czerwca 2001 r. sąd oddalił oba odwołania od wyroku sądu rejonowego. Pozwany złożył kasację do Sądu Najwyższego.

26. Dnia 19 listopada 2001 r. Sąd Najwyższy odrzucił kasację pozwanego.

PRAWO

I. DOMNIEMANE NARUSZENIE ARTYKUŁU 6 § 1 KONWENCJI

27. Skarżący zarzucał, że długość postępowania była niezgodna z wymogiem „rozsądnego terminu”, przewidzianym w artykule 6 § 1 Konwencji, który brzmi następująco:

„Przy rozstrzyganiu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym ..., każdy ma prawo do ... rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez ... sąd...”

A. Stanowiska stron

28. Rząd był zdania, że sprawa była skomplikowana. Wskazał na opinię biegłego, której przygotowanie zostało zlecone przez sąd rejonowy oraz na wnioski skarżącego podważające opinię.

29. Odnosząc się do postępowania skarżącego, Rząd uznał, że skarżący przyczynił się do opóźnienia w rozpatrzeniu sprawy sprzeciwiając się metodzie obliczenia kwoty odszkodowania zaproponowanej przez biegłego sądowego oraz pozwanego. Rząd twierdził, że skarżący zmienił w październiku 1997 r. żądanie pozwu. Wskazał ponadto na wniosek adwokata skarżącego o wyłączenie z postępowania sędziego złożony w złej wierze.

30. Rząd był zdania, że sądy rozpatrywały sprawę z należytą starannością. Wskazał, że Sąd Wojewódzki w Częstochowie ukarał grzywną adwokata skarżącego.

31. Rząd twierdził, że to czego domagał się skarżący miało jedynie charakter materialny i że został on przywrócony do pracy na pierwszej rozprawie po zakończeniu postępowania karnego.

32. Skarżący twierdził, że nie przyczynił się do opóźnienia. Uznawał, że jego wnioski dotyczące opinii biegłego odnosiły się do faktu, że była ona niepełna i zawierała błędy. Skarżący był zdania, w przeciwieństwie do twierdzeń Rządu, że jego propozycje co do obliczenia odszkodowania przyspieszyły rozpatrywanie sprawy. Wskazał na dużą liczbę okazji, kiedy pozwany nie dotrzymywał terminów dla złożenia pewnych dokumentów, a sąd nie reagował na to w odpowiedni sposób.

B. Ocena Trybunału

1. Okres podlegający rozpatrzeniu

33. Trybunał przypomina, że postępowanie rozpoczęło się 21 października 1991 r. i zakończyło się 19 listopada 2001 r. Trwało więc 10 lat i 29 dni, z czego 8 lat, 6 miesięcy i 18 dni objęte jest jurysdykcją *ratione temporis* Trybunału od momentu uznania przez Polskę prawa do składania skargi indywidualnej od 1 maja 1993 r.

2. Rozsądna długość trwania postępowania

34. Trybunał uznaje, że sprawa nie była szczególnie skomplikowana. Skarżący nie przyczynił się przesadnie do przedłużenia postępowania, ponieważ składał pisma procesowe w celu zapewnienia prawidłowości opinii biegłego. Jego adwokat przyczynił się jednakże do przedłużenia postępowania składając wniosek o wyłączenie sędziego w złej wierze.

35. Trybunał zauważa, że pomiędzy marcem 1997 r. a czerwcem 1998 r. przygotowano opinię biegłego oraz dwie opinie uzupełniające. Sąd nie podjął żadnych skutecznych działań w celu przyspieszenia pracy biegłego (“Rząd twierdził, że w kwietniu 1998 r. sąd “próbował przyspieszyć prace biegłego”, ale nie podał żadnych szczegółów). Następnie, sąd pozostawał bezczynny do lutego 1999 r.

36. Trybunał wskazuje, że sprawa dotyczyła sporu w kwestii pracowniczej co do legalności zwolnienia skarżącego, tak więc co najmniej do wydania ostatecznej decyzji o przywróceniu na dawne stanowisko, tj. do dnia 6 sierpnia 1996 r. sąd rejonowy powinien prowadzić sprawę ze szczególną starannością (zob. *Frydlender p. Francji* [WI], nr 30979/96, § 45, ECHR 2000-VII). Należy zauważyć, że wynik sporu głównego zależny był od rozstrzygnięcia w postępowaniu karnym przeciwko skarżącemu. Trwało ono 4 lata, co w świetle powyżej wspomnianego wyroku w sprawie *Frylander* oraz faktu, że postępowanie karne dotyczyło domniemanej

kradzieży kleju, nie może być uznane za wypełniające wymóg szczególnej staranności.

37. Biorąc pod uwagę wszystkie dowody przedłożone Trybunałowi, uważa on, że “rozsądny termin” w rozumieniu artykułu 6 Konwencji został przekroczony. Doszło więc do naruszenia artykułu 6 § 1 Konwencji.

II. ZASTOSOWANIE ARTYKUŁU 41 KONWENCJI

38. Zgodnie z artykułem 41 Konwencji,

„Jeśli Trybunał stwierdzi, że nastąpiło naruszenie Konwencji lub jej protokołów, oraz jeśli prawo wewnętrzne zainteresowanej Wysokiej Układającej się Strony pozwala tylko na częściowe usunięcie konsekwencji tego naruszenia, Trybunał orzeka, gdy zachodzi potrzeba, słuszne zadośćuczynienie pokrzywdzonej stronie.”

A. Szkoda

39. Skarżący domagał się 50.000 lub 80.000 złotych z tytułu szkód materialnych. W opinii skarżącego, kwoty te odnosiły się do potencjalnego wynagrodzenia, które mógłby otrzymać, gdyby nie został zwolniony z pracy. Domagał się ponadto kwoty 20.000 zł z tytułu szkód niematerialnych, których doznał w wyniku przedłużającego się postępowania.

40. Rząd twierdził, że brak było bezpośredniego związku pomiędzy szkodą materialną oraz zarzucanym naruszeniem Konwencji.

41. Odnośnie szkody materialnej Trybunał doszedł do wniosku na podstawie przedstawionych mu dowodów, że skarżący nie wykazał, iż dochodzona szkoda materialna była spowodowana przez nieuzasadnioną długość rzeczonego postępowania. W konsekwencji, brak jest uzasadnienia dla przyznania mu czegokolwiek z tego tytułu (zob., *mutatis mutandis Kudła p. Polsce* [WI], nr 30210/96, § 164, ECHR 2000-XI).

42. Trybunał zauważa ponadto, że skarżący z pewnością doznał szkody niematerialnej, takiej jak stres i frustracja z powodu przedłużającego się postępowania, która nie może być wynagrodzona poprzez samo stwierdzenie naruszenia. Uwzględniając okoliczności sprawy oraz rozstrzygając na zasadzie słuszności, Trybunał przyznaje skarżącemu łączną kwotę 3000 euro z tego tytułu.

B. Koszty i wydatki

43. Skarżący domagał się 5000 zł z tytułu kosztów i wydatków poniesionych przed sądami krajowymi oraz 500 zł w związku z postępowaniem przed Trybunałem.

44. Rząd twierdził, że koszty i wydatki z tytułu pomocy prawnej, których zwrotu domagał się skarżący częściowo nie miały znaczenia dla niniejszego postępowania. Rząd przypomniał, że jedynie koszty rzeczywiście poniesione w celu przygotowania i obrony sprawy skarżącego przed Trybunałem, a nie przed sądami krajowymi, mogą zostać uwzględnione.

45. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału może on przyznać zwrot poniesionych nakładów w odniesieniu do kosztów i wydatków jedynie wtedy, gdy zostały one rzeczywiście wydatkowane, były konieczne oraz rozsądne co do kwoty. Aby koszty postępowania krajowego podlegały zwrotowi muszą być poniesione w celu zapobieżenia naruszeniu lub uzyskania zadośćuczynienia za stwierdzone naruszenie.

46. Na podstawie informacji znajdujących się w posiadaniu Trybunału, stwierdza on, że brak jest wskazówek, że w niniejszej sprawie którekolwiek z kosztów i wydatków krajowych, których zwrotu domagał się skarżący, zostały przez niego poniesione w tym celu.

47. Trybunał zauważa, że skarżący nie był reprezentowany przez adwokata w postępowaniu, które toczyło się przed Trybunałem. Dokonując własnej oceny na podstawie dostępnych mu materiałów, Trybunał przyznaje skarżącemu 120 euro tytułem zwrotu za wydatki poniesione na tłumaczenie i kopiowanie, które poniósł w związku ze złożeniem i popieraniem swojej skargi.

C. Odsetki z tytułu niewypłacenia zasądzonych kwot

48. Trybunał uważa, że odsetki z tytułu nie wypłacenia zasądzonych kwot powinny być ustalone zgodnie z marginalną stopą procentową Europejskiego Banku Centralnego plus trzy punkty procentowe.

Z TYCH PRZYCZYN TRYBUNAŁ JEDNOGŁOŚNIE1. *Uznaje*, że doszło do naruszenia artykułu 6 Konwencji;

2. *Uznaje, że*

(a) pozwane Państwo ma wypłacić skarżącemu, w ciągu trzech miesięcy od dnia, kiedy wyrok stanie się prawomocny zgodnie z artykułem 44 § 2 Konwencji, z tytułu szkód niematerialnych 3.000 euro (trzy tysiące euro) oraz 120 euro tytułem zwrotu kosztów i wydatków (sto dwadzieścia euro), plus jakikolwiek podatek, jaki może być

pobrane, które to kwoty będą przeliczone na walutę polską według kursu z dnia realizacji wyroku,;

(b) od wygaśnięcia powyższego trzymiesięcznego terminu do momentu zapłaty płatne od tej sumy będą zwykłe odsetki według marginalnej stopy procentowej Europejskiego Banku Centralnego plus trzy punkty procentowe;

3. *Oddala* pozostałą część roszczenia skarżącego o zadośćuczynienie.

Sporządzono w języku angielskim i obwieszczono pisemnie dnia 26 października 2004 r., zgodnie z artykułem 77 § 2 i 3 Regulaminu Trybunału.

Michael O'BOYLE
Kancierz

Nicolas BRATZA
Przewodniczący